

Прокопович С. В.

Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця,

доцент кафедри економічної кібернетики

кандидат економічних наук, доцент

**ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ АНАЛІТИЧНИХ МЕТОДІВ ДО
ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ НАУКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ДІЯЛЬНОСТІ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

Проблема кількісної оцінки якості в системі освіти існує давно і є актуальною і на сьогоднішній день. Серед компонент діяльності вузів, поряд з освітньою, однією з основних є наукова. Ця компонента передбачає оцінку науково-дослідницької, публікаційної й винахідницької діяльності. Поряд з кількісними показниками, як витрати на проведення наукових експериментів, кількість публікацій на одного співробітника і т. ін., існують якісні показники [1]. Необхідно оцінити вплив множини вихідних показників на підсумковий показник якості наукової (дослідницької) діяльності (НДВ) вищого навчального закладу (ВНЗ).

Оцінювання та аналіз якості НДВ пропонується проводити в наступній послідовності:

1. Формування матриці вихідних даних (X , де x_{ij} – значення кількісного або якісного j -го показника для i -го ВНЗ).
2. Видалення квазіпостійних показників.
3. Побудова інтегрального показника якості НДВ на основі методу таксономії.
4. Аналіз впливу внутрішніх та зовнішніх (кількісних і якісних) керованих і формально контрольованих факторів на інтегральний показник якості.

В ході реалізації етапу 4 передбачається виконання таких кроків:

- 1) перевірка гіпотези про нормальний закон розподілу (НЗР) кількісних факторів за допомогою критеріїв Пірсона і Колмогорова – Смірнова;

2) вибір аналітичного методу. Вибір методу здійснюється виходячи з таких моментів [2]: вихідний показник кількісний або якісний; якщо показник кількісний, то для нього виконується гіпотеза про НЗР чи ні; якщо показник якісний, то він має 2 градації або більше.

У разі якщо вихідний показник кількісний і для нього виконується гіпотеза про НЗР, то для оцінювання та аналізу його впливу на інтегральний (кількісний) показник якості необхідно застосовувати коефіцієнт кореляції Пірсона, якщо ж не виконується – то коефіцієнт кореляції Спірмена або Кендалла.

У разі, якщо вихідний показник якісний і має 2 градації, то необхідно застосовувати t-критерій Стюдента або U-критерій Манна – Уїтні, а якщо він має більше двох градацій – то дисперсійний аналіз (ANOVA) або H-критерій Краскелла – Уолліса.

3) інтерпретація результатів за показником статистичної значущості використаного критерію.

Таким чином, перевагою застосування аналітичних методів до оцінювання якості НДВ, в порівнянні з експертними методами, є відносно мала похибка і велика надійність підсумкових результатів. Використання інструментарію достовірного кількісного оцінювання якості наукової діяльності дозволить підвищити ефективність управлінських рішень, що приймаються, як на рівні ВНЗ, так і на рівні міністерств та відомств.

Література.

1. Азгальдов Г.Г. К вопросу об исследовательской компоненте качества вуза / Г.Г. Азгальдов, А.В. Костин [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.akvobr.ru/issledovatelskaja_komponenta_kachestva.html

2. Егоров А. М. Аналитические методы оценки влияния факторов на качество продукции / А.М. Егоров [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.nickart.spb.ru/clause/text_22.php